

Šifra kandidata:

Državni izpitni center

P 1 8 1 A 3 0 1 1 1

SPOMLADANSKI IZPITNI ROK

SLOVENŠČINA KOT DRUGI JEZIK

Izpitna pola 1

Razčlemba neumetnostnega besedila

Torek, 12. junij 2018 / 60 minut

Dovoljeno gradivo in pripomočki:

Kandidat prinese nalivno pero ali kemični svinčnik.

Kandidat dobi dva ocenjevalna obrazca.

Priloga z neumetnostnim besedilom je na perforiranem listu, ki ga kandidat pazljivo iztrga.

POKLICNA MATURA

NAVODILA KANDIDATU

Pazljivo preberite ta navodila.

Ne odpirajte izpitne pole in ne začenjajte reševati nalog, dokler vam nadzorni učitelj tega ne dovoli.

Prilepite oziroma vpišite svojo šifro v okvirček desno zgoraj na tej strani in na ocenjevalna obrazca.

Izpitna pola vsebuje 27 nalog. Število točk, ki jih lahko dosežete, je 60. Za posamezno nalogo je število točk navedeno v izpitni poli.

Rešitve pišite z nalivnim peresom ali s kemičnim svinčnikom in jih vpisujte v izpitno polo v za to predvideni prostor. Pišite skladno s slovničnimi in pravopisnimi pravili, čitljivo, vendar ne samo z velikimi tiskanimi črkami. Pri nalogah izbirnega tipa izberite samo eno rešitev, če v navodilu ni določeno drugače. Če se zmotite, napisano prečrtajte in rešitev zapišite na novo. Nečitljivi zapisi in nejasni popravki bodo ocenjeni z 0 točkami.

Zaupajte vase in v svoje zmožnosti. Želimo vam veliko uspeha.

Ta pola ima 12 strani, od tega 2 prazni.

Nerazvozlana lepota: Kamen iz Krkavč

Skrivnostni kamen iz Krkavč ljudje danes imenujejo preprosto Kamen, kraj, na katerem stoji, in njegovo bližino pa Pri Kamnu. Še pred pol stoletja so zanj uporabljali tudi imeni Troglav in Berlina.

Krkavče so sicer ena najstarejših vasi v slovenskem delu Istre, a pozornost so pritegnile predvsem s skrivnostnim Kamnom, ki stoji na njihovem obrobju. Znamenita reč je visoka približno 2,5 metra, vendar iz tal gleda le še 1,6 metra. Na obeh straneh ima vklesani stilizirani človeški podobi z razširjenimi rokami in žarkovno krono. Zgornji del je malo poškodovan, po pripovedovanju domačinov je imel nekoč tri glave, a jih je menda z motiko odbil neki jezni mož.

O starosti in pomenu Kamna obstajajo najrazličnejše teorije. Prva ga umešča v rimsko dobo, star naj bi bil okoli 2000 let. Podobi na Kamnu pa razlagajo kot značilno upodobitev sončnega boga Mitre, čigar čaščenje so v naše kraje prinesli vojaki iz vzhodnega dela Rimskega cesarstva. To teorijo podpira tudi dejstvo, da je mimo Krkavč proti Dragonji tekla pomembna rimska cesta. Po drugi teoriji je Kamen starejši in naj bi predstavljal naš edini doslej znani megalitski spomenik – menhir.

V keltščini so menhirji veliki kamni, ki so jih v neolitikumu in v bronasti dobi uporabljali v kulturne, darilne ali nagrobne namene. Še dodatno pa vse skupaj zaplete teorija, da je na Kamnu upodobljena »vrhovna« staroslovanska božja trojica: Perun, Svarog in Svarožič.

Izročilo o Kamnu

Verjetno ne bomo nikoli izvedeli, kaj vse je Kamen nekoč domačinom pomenil in kje vse je stal. Domačini vedo povedati, da je služil kot sramotilni kamen, na katerega so za kazni privezovali ljudi; včasih pa so ga tudi čistili. Na dan svetega Vida so nanj polagali roke, za božič pa so ob njem preživeli celo noč.

Ob Kamnu so menda potekali obredi, povezani s čaščenjem sonca in priprošnjami za rodovitnost. Krščanski duhovniki so stare obrede poskušali preprečiti in jim dali novo vsebino. Okoliške cerkve so namreč v 12. stoletju postavili tako, da Kamen skupaj z Gradiščem stoji v križišču osi štirih cerkva. Te osi tvorijo latinski oziroma prostorski križ, ki nikakor ni naključen.

S Kamnom so povezane tudi procesije, v katerih so šli ljudje čez njive in polja ter prosili za blagoslov, varstvo pred naravnimi nesrečami, lepo vreme in dobro letino. Procesije so bile v različnih obdobjih različno dolge, a zbirno mesto je bilo vedno pri Kamnu.

Tokratni izlet smo zasnovali po poti procesije izpred 50 in več let, ki nas bo popeljala po slikoviti in tihotni okolici Krkavč.

Opis poti

V Krkavče se lahko pripeljemo iz Kopra ali Izole in parkiramo pri Kamnu, kjer je začetek pohoda. Od Kamna nadaljujemo pot po ozki asfaltni cesti proti Škrljencu, gremo skozi vas, na koncu pa pri transformatorju zavijemo desno na zaraščeno stezico. Po njej gremo mimo Žvabov, in ko pridemo na makadam, zavijemo desno. Kmalu smo na asfaltni cesti, tam krenemo levo, pod seboj pa vidimo nasade oljk in slutimo dolino Dragonje. Ko se začne cesta spuščati proti Svetemu Mavru (po približno 30 metrih), še pred vasjo zapustimo asfalt in zavijemo desno na kolovoz. Od tod je že lep pogled na Krkavče, kamor se počasi vzpnemo. Oglejmo si cerkev sv. Mihaela na skali in nadaljujemo po uličici levo od cerkve do glavne ceste, po kateri se vrnemo na izhodišče. Krožni sprehod traja uro in pol.

Iz knjige Irene Cerar: Pravljične poti v zgodovino
(Prirejeno po: Nedelo, 16. avgusta 2016.)

Prazna stran

Pozorno preberite izhodiščno besedilo in rešite naloge.

1. Dopolnite povedi s podatki o okoliščinah izhodiščnega besedila.

Besedilo, ki ste ga prebrali, je najprej izšlo v knjigi _____

_____, ki jo je napisala _____.

V časopisu _____ pa je bilo objavljeno _____.

(2 točki)

2. S križci označite pravilni trditvi o izhodiščnem besedilu.

Besedilo

_____ vsebuje različne nebesedne prvine.

_____ vsebuje podatek o avtorju fotografije.

_____ je členjeno na odstavke.

_____ ima podnaslov.

(1 točka)

3. S katerim namenom je bilo besedilo napisano? Obkrožite črki pred pravilnima odgovoroma.

Avtorica je besedilo napisala, da bi

A bralce povabila k velikonočni procesiji.

B bralcem priporočila Krkavče z okolico za nedeljski izlet.

C za bralce ocenila težavnost in privlačnost krožne poti.

Č bralcem predstavila istrsko vas Krkavče in njeno preteklost.

D bralcem predstavila Kamen in njegov pomen.

(1 točka)

4. Določite vrsto besedila, tako da v vsaki vrstici podčrtate ustrezno rešitev.

Besedilo je

umetnostno / neumetnostno,

enogovorno / dvogovorno,

javno / zasebno.

(1 točka)

5. V povedi/povedih pojasnite, kaj o Kamnu pove naslovna besedna zveza *Nerazvozlana lepota*.

_____
_____

(2 točki)

6. Preberite uvodni odstavek in prva dva odstavka izhodiščnega besedila ter določite podteme.

Uvodni odstavek (Skrivnostni kamen ...): _____

Prvi odstavek (Krkavče so ...): _____

Drugi odstavek (O starosti ...): _____

(2 točki)

7. V povedi pojasnite, kako je besedilo v okviru povezano z imenom rubrike.

_____

_____

(2 točki)

8. Pozorno preberite uvodni odstavek.

- 8.1. Navedite imena, s katerimi je poimenovan skrivnostni kamen.

_____

_____

_____

(1)

- 8.2. Zakaj so ta imena napisana z veliko začetnico? Dopolnite poved.

Izpisana imena so zapisana z veliko začetnico, ker so _____ imena.

(1)
(2 točki)

9. Preberite drugi odstavek (O starosti ...) izhodiščnega besedila. Kako različne teorije razlagajo starost in pomen Kamna? Dopolnite preglednico z ustreznimi podatki.

	Obdobje	Pomen
1. teorija		
2. teorija		
3. teorija		

(3 točke)

10. Obkrožite DA, če je trditev v skladu z izhodiščnim besedilom, ali NE, če ni.

Krkavče spadajo med najstarejše istrske vasi.	DA	NE
Skrivnostni Kamen stoji v središču Krkavč.	DA	NE
Krščanski duhovniki so podpirali obrede čaščenja sonca.	DA	NE
Kamen stoji v presečišču prostorskega križa okoliških cerkva.	DA	NE
Izlet po poti nekdanje procesije poteka po ravnem.	DA	NE

(3 točke)

11. Preberite zadnjo poved iz prvega dela besedila in rešite nalogo.

Tokratni izlet smo zasnovali po poti procesije izpred 50 in več let, ki nas bo popeljala po slikoviti in tihotni okolici Krkavč.

11.1. Napišite besedi, s katerima avtorica izrazi svoje mnenje o okolici Krkavč.

_____

(1)

11.2. Podčrtajte ustrezno možnost ob poševnici.

Izpisana poved je o b j e k t i v n a / s u b j e k t i v n a .

(1)
(2 točki)

12. Katera beseda v opisu poti nam pove, da se bomo po poti odpravili peš?

_____

(1 točka)

13. Katera dva podatka izvemo v opisu poti?

- A Dolžina poti.
- B Čas trajanja poti.
- C Kraji ob poti.
- Č Višinska razlika.

(1 točka)

14. Določite ustrezno zaporedje zaselkov na krožni poti, ki se začne pri Kamnu. Na črtico v vsaki vrstici napišete ustrezno številko 1–4.

- _____ Žvabi
- _____ Škrljevec
- _____ Krkavče
- _____ Sveti Maver

(1 točka)

15. V četrtem odstavku (Verjetno ne bomo ...) izvemo, čemu je služil Kamen. Navedite tri primere.

(2 točki)

16. Preberite in primerjajte slovarska sestavka ter rešite nalogo.

kolovoz –óza m (ò ó)

1. ozka, preprosta pot za vprežna vozila: v vas se pride po strmem, kamnitem kolovozu / kolovoz gre tik ob hiši

2. redko, s predlogom ustaljen način življenja, delovanja; kolesnica, tir: še zmeraj je v starih, zvoženih kolovozih

Slovar slovenskega knjižnega jezika, www.fran.si, dostop 3. 1. 2016.

carraréccia s. f. [dall'agg. ant. *carrareccio* «del carro»] (pl. -ce). –

1. Strada campestre che può essere percorsa da carri: *per una polverosa c. Michelaccio arrivò sotto le mura della città* (A. Baldini).

2. Solco che le ruote tracciano passando nelle strade.

Vocabolario Treccani, La Cultura Italiana,
http://www.treccani.it/vocabolario/, dostop 5. 2. 2016

16.1. Obkrožite DA, če je trditev pravilna, ali NE, če ni.

Besedi kolovoz in carrareccia sta v obeh jezikih enopomenki.	DA	NE
Beseda kolovoz je moškega spola, carrareccia pa ženskega.	DA	NE
V obeh slovarskih sestavkih so navedeni ilustrativni primeri.	DA	NE
V obeh sestavkih sta zapisana izgovor in končnica v rodilniku.	DA	NE

(2)

16.2. Podčrtajte ustrezno možnost.

Besedi carrareccia in kolovoz sta tvorjenki / netvorjenki.

(1)

(3 točke)

17. Naslednjim pridevnikom napišite protipomenke.

najstarejši _____

naraven _____

različen _____

nekdanji _____

(2 točki)

18. Obkrožite črko pred pravilno stopnjevanim pridevnikom.

A	skrivnosten	bolj skrivnosten	najbolj skrivnosten
B	skrivnosten	skrivnostnejši	najskrivnostnejši
C	skrivnosten	bolj skrivnostnejši	najbolj skrivnostnejši

(1 točka)

19. Podčrtani besedi zapišite s števčkama in besedni zvezi na novo napišite.

po treh metrih _____

po tretji teoriji _____

(2 točki)

20. Dopolnite povedi z ustreznimi predlogi.

Gručasta vas Krkavče leži _____ Šavrinskem gričevju. _____ južni strani vasi se pobočje spusti vse _____ reke Dragonje, ki danes predstavlja mejo _____ Hrvaško in Slovenijo. _____

Krkavčam prištevamo tudi zaselke Abrami, Hrib, Draga, Griči, Žvabi in druge. _____ Krkavčah deluje zasebni etnološki muzej Hiša v Vrešje.

(2 točki)

21. Iz imen v oklepajih tvorite vrstne pridevnike. V ustrezni obliki jih napišite na črte.

Krkavče ležijo v _____ (Koper) zaledju. Na nekem starem _____

(Istra) zemljevidu so Krkavče vpisane kot Carcase. Prvi dokaj natančen zemljevid Istre je v

svojem atlasu objavil _____ (Izola) geograf Pietro Coppo. V

_____ (Portorož) Avditoriju so odprli arheološko razstavo rimskih najdb iz

Gradišča pri Krkavčah.

(2 točki)

22. Izberite pravilne glagolske oblike iz oklepajev in jih napišite na črte.

Ljudje se ne _____ (morajo/morejo) _____ (obvarovati/obvarovat)

pred naravnimi nesrečami. Zato gredo h Kamnu _____ (prostiti/prosit) za blagoslov,

lepo vreme in dobro letino.

(3 točke)

23. Določite sestavo povedi, tako da na vsako črtico napišete ustrezno številko 1, 2 ali 3.

- 1 enostavna poved
- 2 priredno zložena poved
- 3 podredno zložena poved

_____ Verjetno ne bomo nikoli izvedeli, kaj vse je Kamen nekoč domačinom pomenil in kje vse je stal.

_____ Znamenita reč je visoka približno 2,5 metra, vendar je iz tal gleda le še 1,6 metra.

_____ Na obeh straneh ima vklesani stilizirani človeški podobi z razširjenimi rokami in žarkovno krono.

_____ To teorijo podpira tudi dejstvo, da je mimo Krkavč proti Dragonji tekla pomembna rimska cesta.

(2 točki)

24. Priredno zloženo poved pretvorite v podredno s časovnim odvisnikom.

Ogledamo si cerkev sv. Mihaela na skali in nadaljujemo pot po uličici levo od cerkve do glavne ceste.

_____

_____

(2 točki)

25. Prečrtajte tri napačno zapisane besede in jih v pravilni obliki napišite na črto.

Kamen stoji 400 metrov jugovshodno od krkavškega pokopališča. O tem, kaj predstavlja podoba na Kamnu, priča bogato ljutsko izročilo.

_____

(2 točki)

26. Na katero besedno zvezo se navezuje podčrtani zaimsek v spodnji povedi?

Krščanski duhovniki so stare obrede poskušali preperečiti in jim dati novo vsebino.

_____

(1 točka)

27. Predstavlajte si, da ste prireditelj krožnega pohoda po poti nekdanjih procesij. V imenu Kulturno-turističnega društva Krkavče napišite **javno obvestilo**. To naj vsebuje naslednje podatke: kraj, datum in uro začetka pohoda; pomembnejše kraje na poti, cilj in predviden čas pohoda. Navedite, kje lahko pohodniki dobijo dodatne informacije. Pomagajte si z izhodiščnim besedilom, manjkajoče podatke pa si izmislite sami. Pišite na naslednjo stran.

(12 točk)

P 1 8 1 A 3 0 1 1 1 1

Prazna stran